

Informace ze zdravotnictví Středočeského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Praha
20.8.2005

7

Potraty ve Středočeském kraji v roce 2004

Abortions in the Středočeský Region in 2004

Souhrn

Informace ze zdravotnictví kraje o potratech ve Středočeském kraji v roce 2004 obsahuje údaje o ženách s českou státní příslušností majících v kraji trvalé bydliště, které podstoupily potrat. Údaje jsou členěny podle druhu potratu, území, věku a rodinného stavu ženy. Informace je doplněna grafy se statistickými údaji v časových řadách.

Summary

Information on health care in the Středočeský region in 2004 contains data on Czech citizens with permanent residence in the region who have undergone abortions. The data are presented by abortion category, district, age and by woman's marital status. The information is supplemented by charts following statistical data in time series.

Zdrojem údajů pro tuto informaci byla povinná hlášení „Žádost o umělé přerušení těhotenství (UPT), hlášení potratu a mimoděložního těhotenství“ a roční výkazy o činnosti zdravotnických zařízení pro obor gynekologie. Pro výpočet relací na obyvatelstvo byly použity údaje z ČSÚ.

V posledních letech se na téma potraty často diskutuje mezi odbornou i laickou veřejností. Lze konstatovat, že snižující se trend zejména umělých přerušení těhotenství nejen ve Středočeském kraji, ale i v celé republice, je vyvolán zvyšujícím se počtem žen užívajících antikoncepci, a to nejen pod odborným vedením (hormonální a nitroděložní). Přispívá k tomu i větší možnost seberealizace mladých lidí a snad i odpovědnější přístup k reprodukčnímu procesu. Na druhé straně je však třeba věnovat pozornost růstu samovolných potratů v posledních letech, které mají souvislost se zdravotním stavem žen. Předkládaný materiál má za cíl popsat počet a strukturu potratů, které prodělaly ženy s českým státním občanstvím a s trvalým bydlištěm ve Středočeském kraji v roce 2004.

V roce 2004 bylo u žen ve Středočeském kraji provedeno celkem 4 464 potratů. Z tohoto počtu bylo 3 016 umělých přerušení těhotenství (UPT), což činí více než 67 % a samovolných potratů bylo 1 287 případů, tj. necelých 29 % z celkového počtu potratů (viz. graf č. 5).

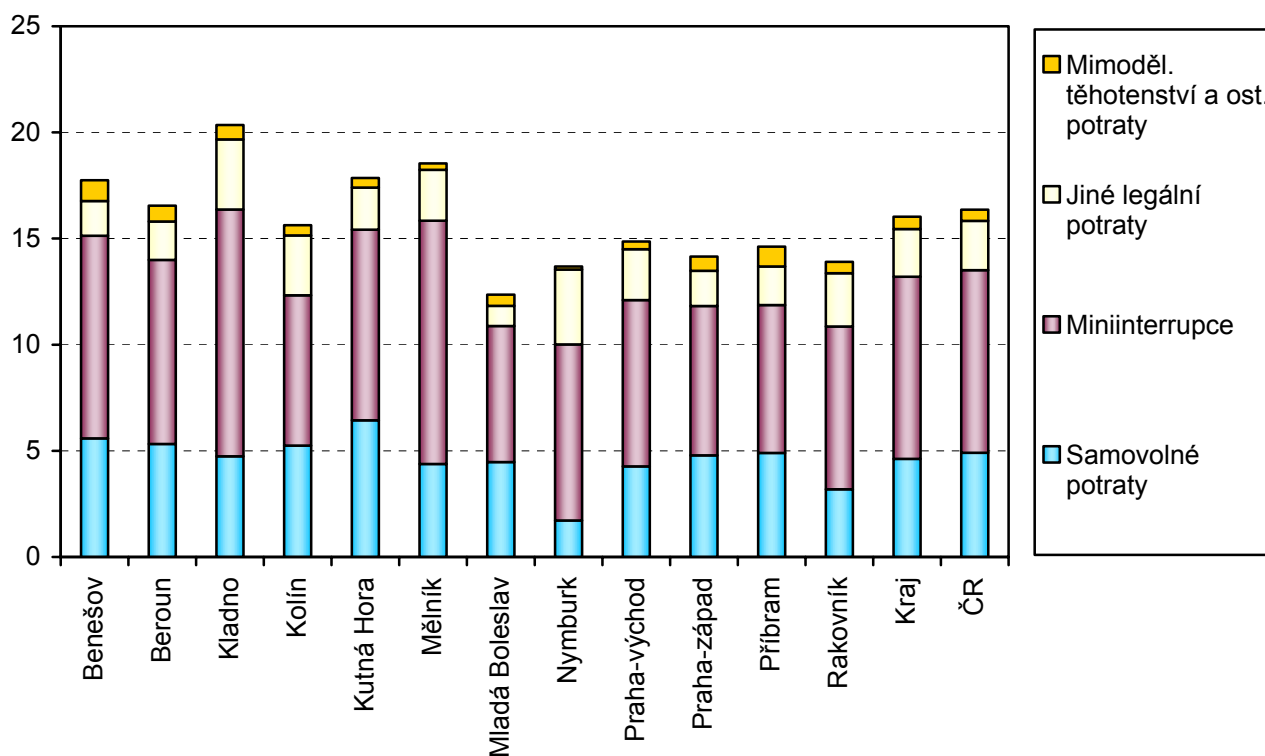
Celkový počet potratů ve Středočeském kraji, jak již bylo řečeno, dlouhodobě klesal, avšak v posledním sledovaném roce 2004 byl vykázan nárůst o 173 případů, to je o 4 % (viz graf č. 3). Tento nárůst byl však způsoben zejména růstem samovolných potratů, které se proti roku 2003 zvýšily o 163 případů (o 14,4 %), i když k pozvolnému nárůstu tohoto typu potratů dochází už od roku 2001. U miniinterruptcí, kde došlo v posledních letech k největšímu poklesu případů, se proti roku 2003 jejich počet nezměnil a u ostatních typů potratů došlo pouze k nepatrné změně (viz. graf č. 1). Je nutno upozornit na skutečnost,

že Středočeský kraj má v posledních letech mimořádný přírůstek obyvatel přistěhováním. Vzhledem k faktu, že se stěhují převážně lidé v produktivním věku, mění se pozvolna i věková struktura obyvatel, ta může celkové počty potratů v kraji ovlivnit.

Při srovnání s Českou republikou je ve Středočeském kraji obecná míra potratovosti (počet potratů k počtu žen fertilního věku) dlouhodobě srovnatelná. Na 1 000 žen fertilního věku připadlo v roce 2004 ve Středočeském kraji 10,83 umělých přerušení těhotenství, v České republice to bylo 10,92 UPT. Dalo by se říci, že ve Středočeském kraji podstoupila UPT v roce 2004 každá 92. potenciální matka (pro srovnání - v roce 1994 to byla každá 49. potenciální matka). V ČR to byla také každá 92. potenciální matka (v roce 1994 každá 50. potenciální matka).

Obecnou mírou potratovosti se okresy Středočeského kraje poměrně dost liší, liší se i jejich struktura. Nízký je tento ukazatel v okresech Mladá Boleslav a Nymburk, a to nejen z pohledu kraje, ale i celé ČR. Naopak výrazně vysoká je potratovost u žen v okresech Kladno a Mělník.

Potratovost *) kraje v roce 2004

*) Na 1000 žen fertilního věku (15-49 let) v daném území

Za posledních 5 let se výrazným způsobem změnila věková struktura žen, které podstoupily umělé přerušování těhotenství. V roce 2001 ještě největší podíl tvořily ženy mezi 25 a 29 rokem, následně jejich počet výrazně klesl. V posledních 3 letech klesá i podíl žen ve věkové kategorii 30 až 34 let, i přesto, že tyto ženy tvoří největší část. Lze říci, že se věk žen podstupujících umělé přerušování těhotenství přesouvá do vyšších kategorií. Pro dnešní mladé ženy se stává využití nabídky moderních antikoncepčních prostředků stále větší samozřejmostí. Vztah potratů a antikoncepce je jednoznačný. Procento žen užívajících antikoncepci (ÚZIS ČR sleduje počet žen užívajících antikoncepci pod lékařským

dohledem, tzn. hormonální a nitroděložní) dlouhodobě narůstá a statistiky potvrzují nepřímou úměru mezi užíváním antikoncepce a počty potratů (oč větší je procento žen užívajících antikoncepci, o to nižší je míra potratovosti - viz. grafy č. 1 a 2). Obdobný jednoznačný vztah ovšem neexistuje mezi mírou plodnosti a potratovosti (viz. graf č. 3).

Míry potratovosti se liší v závislosti na rodinném stavu ženy a jejím dosaženém vzdělání. Pro výpočet tohoto ukazatele bylo potřeba znát počty žen ve fertilním věku podle rodinného stavu a vzdělání. V takto podrobném členění se počty obyvatel nezjišťují každý rok, proto byl použit stav zjištěný ze sčítání lidí, domů a bytů SLDB 2001 (tedy k 1. 3. 2001). Nejvyšší obecná míra potratovosti (bereme v úvahu již pouze UPT) byla u rozvedených a svobodných žen a žen se středním odborným vzděláním, nejnižší pak u vdov a vysokoškolaček. Srovnání potratovosti podle rodinného stavu a nejvyššího dosaženého vzdělání ženy znázorňují grafy č. 6 a 7.

Negativním rysem jsou opakované potraty. Ty tvořily u žen ze Středočeského kraje v roce 2004 téměř 43 % všech interrupcí a více než 7 % žen uvedlo v anamnéze 3 a více potratů (viz. tab. 1). Je třeba říci, že 6,3 % žen užívalo před potratem hormonální nebo nitroděložní antikoncepci.

Tab. 1

Počet UPT	Počet dosavadních umělých přerušení těhotenství (UPT) ženy absolvující UPT v roce 2004				
	žádné	1	2	3 a více	celkem
absolutně	1 726	730	339	221	3 016
v %	57,2	24,2	11,3	7,3	100,0

Zajímavé je také rozdělení počtu umělých přerušení těhotenství podle počtu porodů, které daná žena před potratem absolvovala. Největší skupinu tvořily ženy po dvou porodech, a to necelých 37 %. Ženy bez porodu představovaly téměř 23 % žen absolvujících UPT (viz. tab. 2).

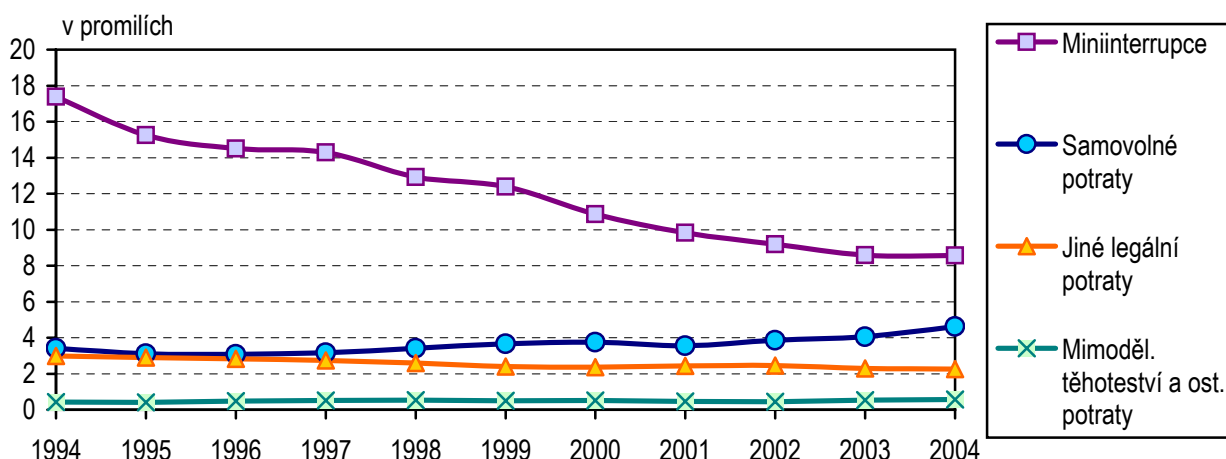
Tab. 2

Počet UPT	Počet dosavadních porodů ženy absolvujících UPT v roce 2004				
	žádné	1	2	3 a více	celkem
absolutně	688	774	1 112	442	3 016
v %	22,8	25,7	36,9	14,6	100,0

Kromě 4 464 potratů žen s českou státní příslušností mající trvalé bydliště ve Středočeském kraji, na které je text zaměřen, bylo v roce 2004 evidováno ještě 254 potratů cizích státních příslušnic, které měly ve Středočeském kraji trvalý nebo dlouhodobý pobyt.

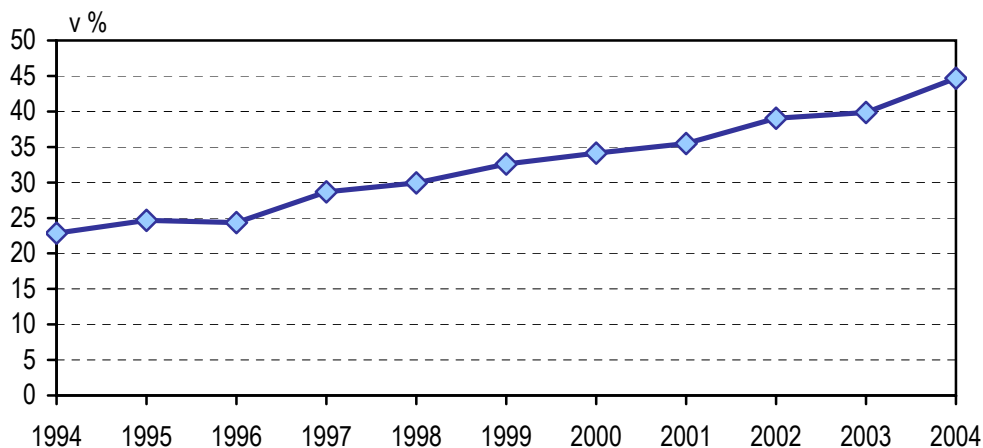
Zpracovala: Zdeňka Reiterová
 ÚZIS ČR, Středočeský krajský odbor
 Seydlerova 2451, 158 00 Praha 5
 telefon: 251627239
 e-mail: reiterova@uzis.cz
<http://www.uzis.cz>

**Graf č. 1 - Vývoj obecné míry potratovosti *)
v letech 1994-2004**

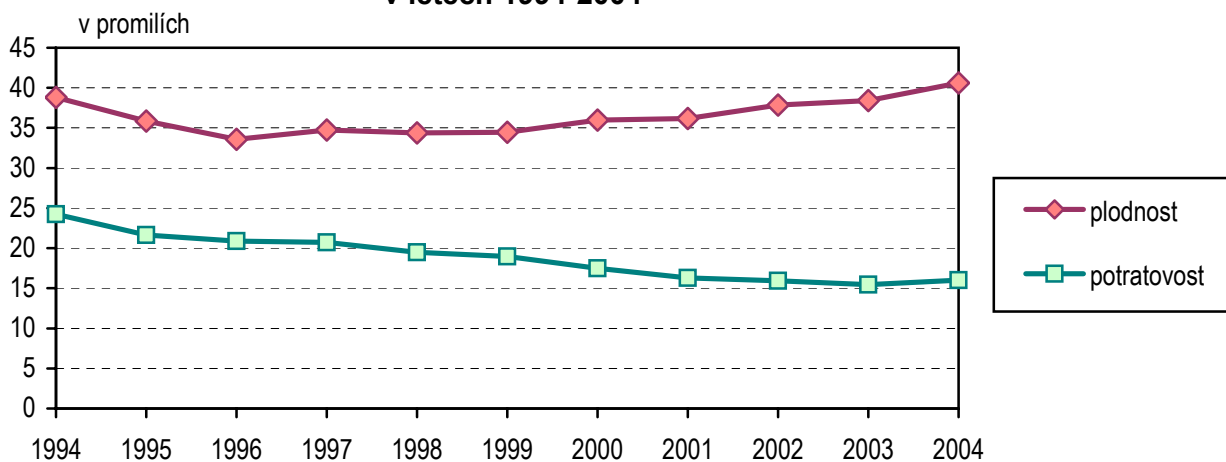
*) Počet potratů na 1 000 žen fertilního věku (15-49 let) v příslušném roce

**Graf č. 2 - Vývoj podílu žen fertilního věku
užívajících antikoncepci*) v letech 1994-2004**

*) Hormonální a nitroděložní

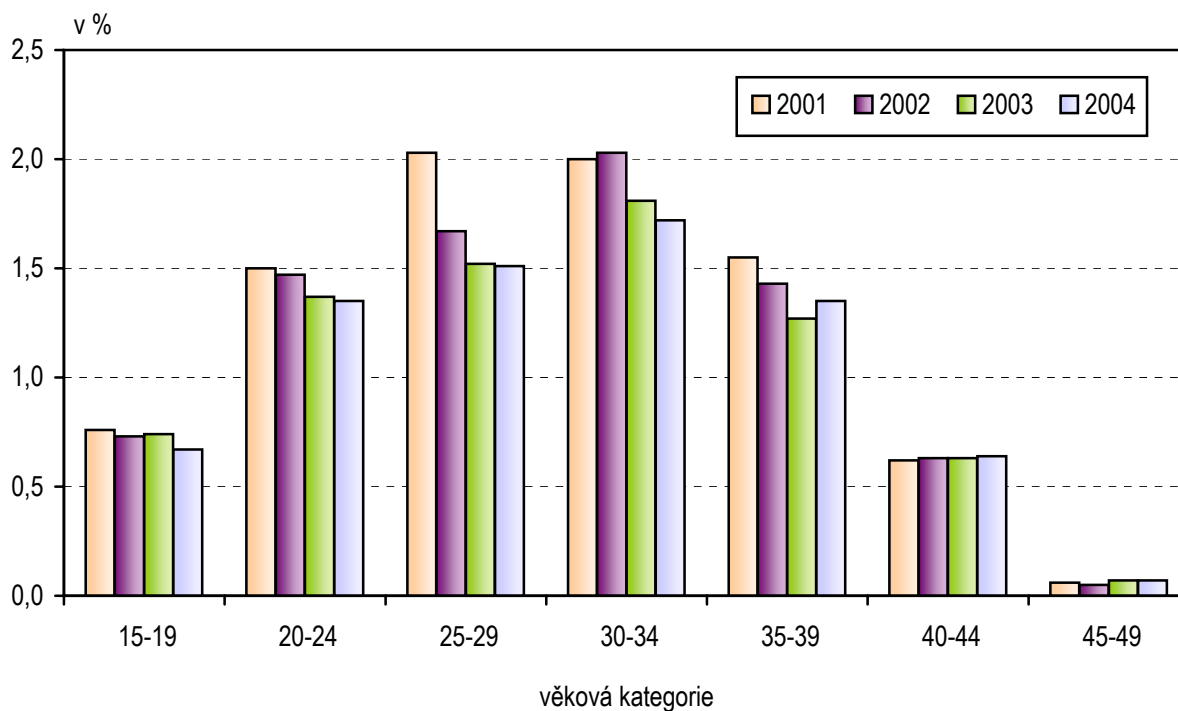
**Graf č. 3 - Vývoj potratovosti *) a plodnosti **)
v letech 1994-2004**

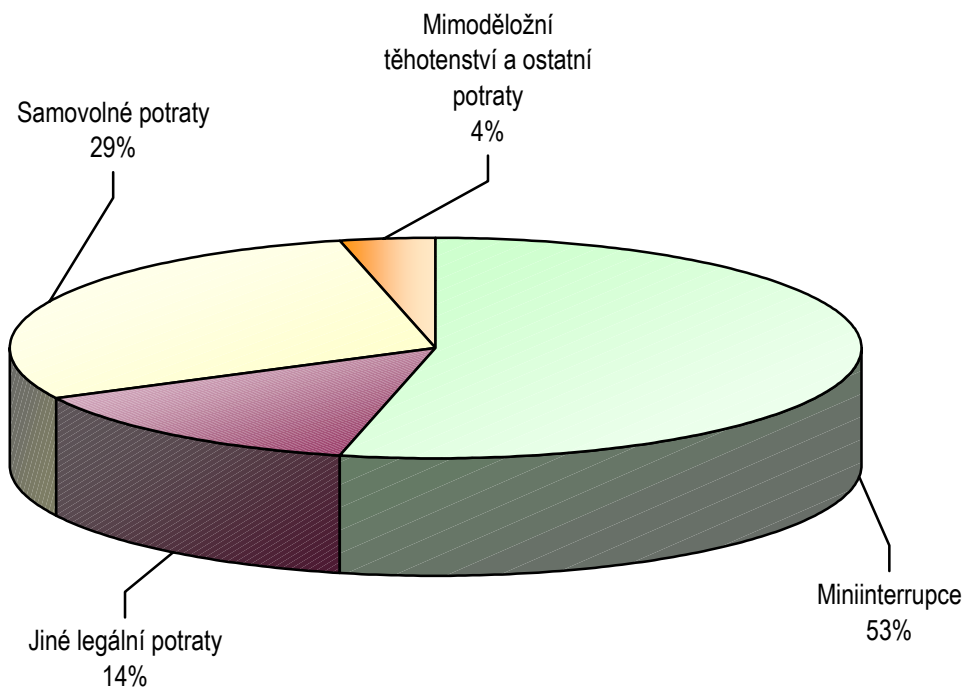
*) Počet potratů na 1 000 žen fertilního věku (15-49 let) v příslušném roce

**) Hrubá plodnost (tzn. včetně mrtvě narozených) - počet narozených na 1 000 žen fertilního věku

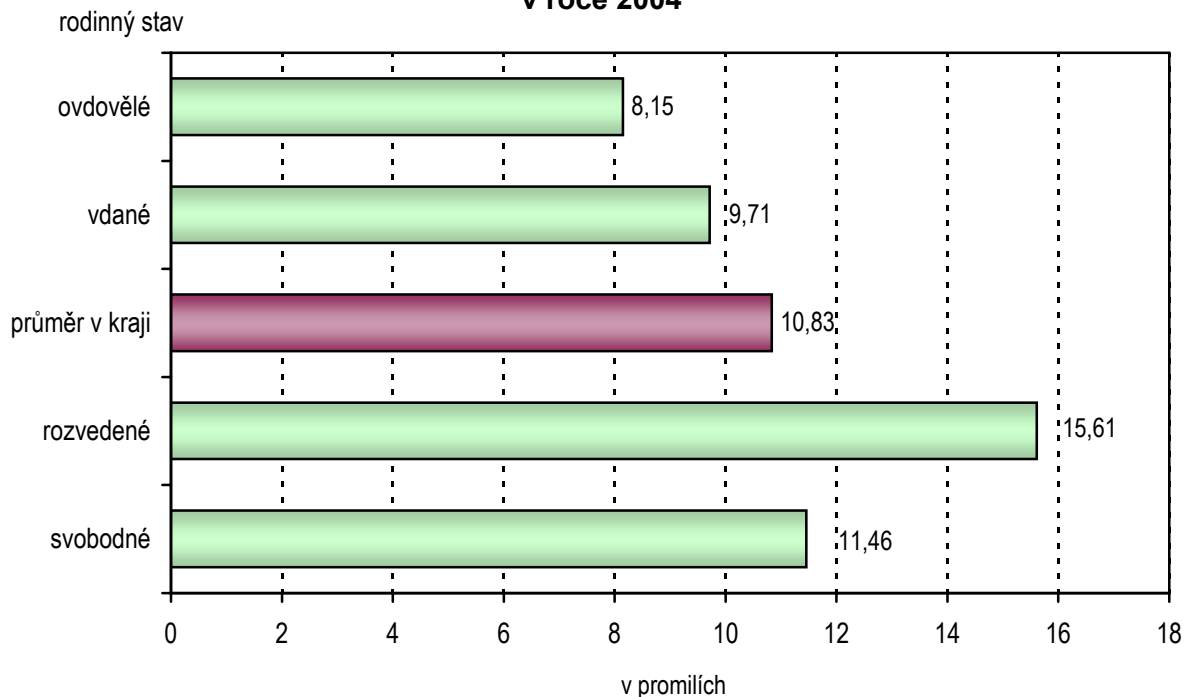
Graf č. 4 - Procento žen absolvujících umělé přerušení těhotenství v letech 2001 - 2004 podle věkových kategorií

Graf č. 5 - Struktura potratů podle druhu v roce 2004

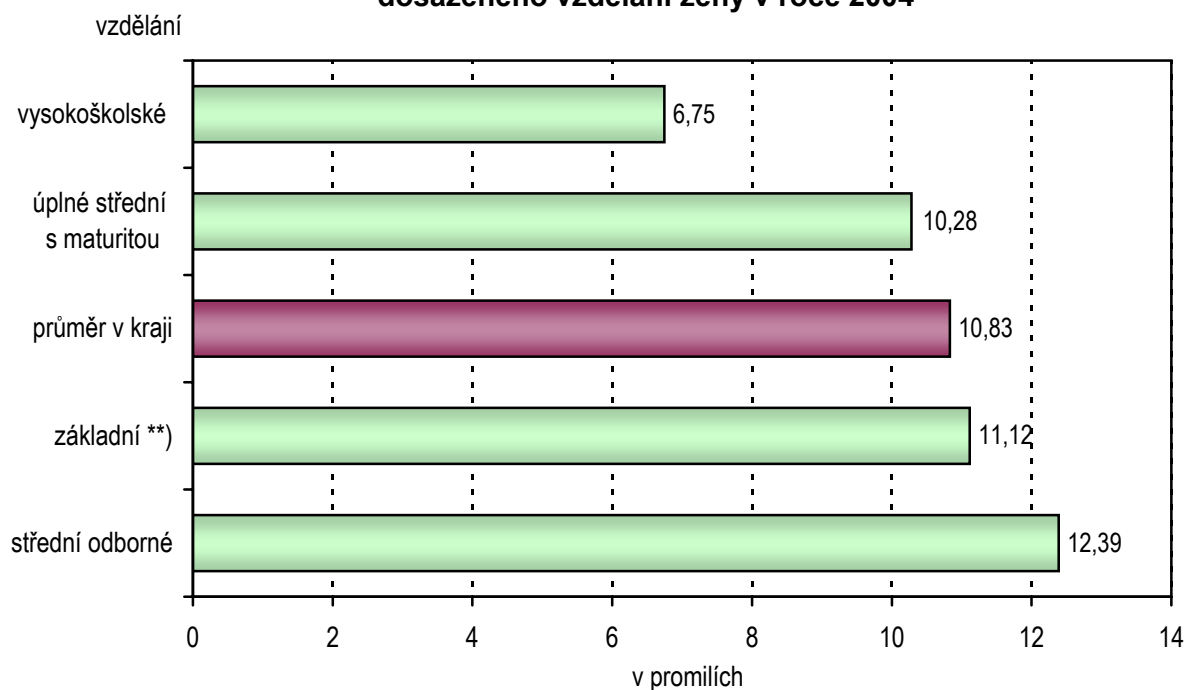

Graf č. 6 - Obecná míra potratovosti *) podle rodinného stavu ženy v roce 2004

*) Počet umělých přerušení těhotenství na počet žen fertilního věku (15-49 let) s příslušným rodinným stavem (použita data ze SLDB, tedy počet žen k 1. 3. 2001)

Graf č. 7 - Obecná míra potratovosti *) podle nejvyššího dosaženého vzdělání ženy v roce 2004

*) Počet umělých přerušení těhotenství na počet žen fertilního věku (15-49 let) s příslušným vzděláním (použita data ze SLDB, tedy počet žen k 1. 3. 2001)

**) Včetně neukončeného